

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue

Vastaajatahon virallinen nimi

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Lausunnonantaja: Vuokko Ylinen, hallintojohtaja, vuokko.ylinen@pshp.fi, puh. 050 576 5190

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin hallitus 7.9.2020.

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Sote-uudistus tarvitaan ja palveluiden yhdenvertaisuuden edistäminen on yksi sen merkittävistä tavoitteista. Kaikilla maakunnan asiakkaila on oikeus yhdenvertaisesti hyvään ja tarpeitaan vastaavaan hoitoon. Potilaan mahdollisuus valita hoitopaikka on muuttanut terveydenhuollon toimintaympäristöä. Myös potilaat, jotka käyttävät valintaoikeuttaan, ovat palveluita järjestävän maakunnan asiakkaita. Mikäli sote-järjestämislaissa asetetut rajoitukset palveluiden tuottamiselle tulisivat sellaisenaan voimaan, rajoittaisi se yhden asiakasryhmän oikeutta yhdenvertaisiin palveluihin.

Palveluiden digitalisaatio on merkittävä keino kustannusten leikkaamiseksi. Toimipisteen kieltäminen toisen maakunnan alueella on myös ristiriidassa digitaalisten palvelujen paikasta riippumattoman luonteen kanssa.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

-

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

-

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä pääosin [Sote-maakuntalain hallintoa ja taloutta koskevat säännökset ovat hyvin pitkälle vastaavia Kuntalain säännösten kannalta. Ennestään tuttu hallinnon ja talouden hoidon malli helpottaa siirtymistä uuteen palveluiden järjestämismalliin. Sote-maakuntien hallinto muodostaa kuitenkin hallinnon uuden tason, mikä lisää merkittävästi hallinnollista taakkaa ja kustannuksia.]

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

kyllä pääosin [Sote-maakunnan määräysvallassa olevien julkisomisteisten yhtiöiden toiminta kuuluu vähäriskisen toiminnan piiriin. Julkisomisteisten yhtiöiden toiminta sekä maakunnan omalla alueella että toisen maakunnan alueella tulee mahdollistaa jatkossakin. Sairaanhoidopiirien omistuksessa olevien yhteisöjen (yhtiöt ja osuuskunta) kokemuksia ja yhteistyömalleja ei saa uudistuksella romuttaa.]

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä pääosin [Asiakkaiden ja potilaiden osallistumisesta hoito- ja palveluketjujen kehittämiseen ja hoivaa ja hoitoa koskevaan päätöksentekoon esimerkiksi asiakasraadeissa tulee mainita laissa.]

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

ei pääosin [Julkisen sektorin sote-kustannukset karkaavat käsistä. Tuottavuus ei parane, ellei sille aseteta selkeitä tavoitteita ja mahdollisteta myös maakuntien välisiä toimintamalleja. Erilaisten tuotannon toimintamallien avulla voidaan parantaa tuottavuutta ja hallita julkisen terveydenhuollon kustannuksia. Tuottamisessa tulee edelleen mahdollistaa myös maakuntien yhteisesti omistamien

julkisten yhtiöiden toimiminen palveluntuottajina. Lakiesityksessä tulee erottaa selvästi julkisomisteisten yhtiöiden tarkoitus ja luonne markkinoilla toimivista yhtiöistä. Lausunnolla oleva lakiesitys ei tunnista tätä eroa. Sote-maakunnan omistukseen perustuva yhtiö tai osuuskuntamuotoinen tuotanto on rinnastettava sote-maakunnan omaan tuotantoon. Pirkanmaalla kokonaan julkisomisteisista Coxasta ja Sydänsairaala on hyvät kokemukset myös maakuntien rajat ylittävässä toiminnassa. Palveluiden asiakaslähtöisyyden ja läheisyysperiaatteen sekä tuottavuushyötyjen saamisen tulee olla merkittävämpiä kuin maakuntien alueellisten rajojen. Maakuntayhtymille tulee antaa mahdollisuus tuottaa myös muita kuin tukipalveluita. Lakiesityksessä ei ole esitetty perusteluja sille, miksi tuotanto rajoitettaisiin vain tukipalveluihin.]

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin [Malliin sisältyvä palvelutarpeen huomioiminen tulevaisuudessa vain 80 %:sti johtaa palveluihin käytettävissä olevien rahoituksen leikkaamiseen.]

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

ei [Lainanhoitokatteeseen perustuva lainanottovaltuus ei mahdollista isoja sairaalahankkeita, koska tulorahoitusta ei tule kuin korvausinvestointeihin. Varsinkaan, jos lyhennysaika on laskennallinen 10 vuotta. Sairalahankkeiden lainat ovat yleensä 25-30 vuoden mittaisia.]

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

6 §:n sisältömuutos: Poistetaan aluerajoitus vähäriskisestä liiketoiminnasta

Ehdotus: Sote-maakunta järjestää sille lailla säädetyt tehtävät. Sote-maakunta voi lisäksi alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä. Sote-maakunnan itselleen ottaman tehtävän hoitaminen ei laajuudeltaan saa vaarantaa sen lakisääteisten tehtävien hoitamista.

Sote-maakunta voi harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Sote-maakunnan toiminnasta kilpailutilanteessa markkinoilla säädetään lain 15 luvussa.

9 § Sote-maakunnan omistukseen perustuva yhtiö tai osuuskuntamuotoinen tuotanto on rinnastettava sote-maakunnan omaan tuotantoon.

Ehdotus: Jollei lailla toisin säädetä, sote-maakunta voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse, yhteistoiminnassa muiden sote-maakuntien kanssa tai hankkia ne sopimukseen perustuen muilta palvelujen tuottajilta.

Sote-maakunnan omistukseen perustuva ja sen ohjaus- ja valvontavastuulle kuuluva palvelutuotanto rinnastetaan sote-maakunnan omaan tuotantoon.

Palvelusetelin käytöstä säädetään erikseen.

Sote-maakunta voi antaa julkisen hallintotehtävän muulle kuin viranomaiselle vain, jos siitä lailla erikseen säädetään.

Sote-maakunnan hankkiessa palveluja muulta palvelujen tuottajalta, sillä säilyy 7 §:ssä tarkoitettu järjestämisvastuu. Tämän lisäksi palvelujen tuottajan vastuu palveluista määräytyy sen mukaan, mitä tässä laissa tai muualla säädetään, sekä mitä sote-maakunta ja palvelujen tuottaja ovat vastuunjaosta sopineet.

52 § Sote-maakuntien yhteiseen julkiseen omistukseen perustuva tuotanto tulee sallia laissa.

Ehdotus: Sote-maakunnat voivat sopimuksen nojalla hoitaa tehtäviään yhdessä. Sote-maakuntien julkisoikeudellisen yhteistoiminnan muotoja ovat yhteinen toimielin, yhteinen virka, sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta ja sote-maakuntayhtymä.

Sote-maakunnat voivat tuottaa palveluita myös yhteiseen omistukseen perustuvassa ja niiden ohjaus- ja valvontavastuulle kuuluvassa yhteisömuodossa (osakeyhtiö ja osuuskunta).

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

-

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä pääosin [Lakiesitys on pääosin hyväksyttävä. Siihen liittyy kuitenkin muutamia merkittäviä korjaustarpeita. Nämä liittyvät maakunnan itsehallintoon kuuluvaan oikeuteen päättää tuottamistavasta, maakuntien yhteistyön mahdollisuuteen sekä yliopistollisten sairaaloiden keskenään yhdenvertaiseen asemaan ja niiden tehtäviin ja vastuisiin.]

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

ei pääosin [Potilaan vapaa valintaoikeus ei toteudu esityksessä yhdenvertaisesti eikä asiakaslähtöisyyttä ja palveluiden läheisyysperiaatetta ole esityksessä huomioitu.]

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

ei kantaa

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei pääosin [Monituottajamalli on vakiintunut toimintatapa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. Lakiesitys sisältää merkittäviä rajoituksia tässä suhteessa ja vaikeuttaa sote-maakunnan itsenäistä mahdollisuutta päättää palveluiden tuottamistavoista. Maakuntarajat ylittävää toimintaa on sallittava, sillä se sallitaan digitaalisesti. Jos rajoitetaan maakuntarajat ylittävää sairaanhoitoa, on silti turvattava kansalaisten oikeus palveluihin ja valinnanvapauteen. Julkisesti omistettujen sidosyksiköt ja markkinayhtiöt tulee laissa erottaa toisistaan. Hyvien hoito- ja hoitopäätösten vuoksi sekä kustannusten hallitsemiseksi julkisomisteinen yhtiömuotoinen toiminta turvattava. Maakunnan omistuksessa ja ohjauksessa olevat julkiset yhtiöt tulee rinnastaa maakunnan omaan tuotantoon eikä muuhun yksityiseen palvelutuotantoon kuten lakiesityksessä on tehty. Pirkanmaalla erikoissairaanhoidossa on erittäin hyviä kokemuksia yhtiömuotoisesta toiminnasta. Järjestämisvastuu sisältää myös vapaan hoitopaikan potilaiden palveluiden järjestämisen. Tämän pitää näkyä myös laissa. Pykälässä voidaan todeta nykyisen erikoissairaanhoitolain mukaisesti, että maakunnan järjestämisvastuu koskee pääasiallisesti sen alueella asuvia asukkaita. Maakunnan päätettäväksi tulee jättää se, millä tavoin se järjestää tuotannon.]

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei pääosin [Esityksen sisältämä terveyspalveluiden palvelutarpeen arviointia, lääkärin hoitoratkaisuja ja hoitosuunnitelman sekä lähetteen laatimista koskeva tulee poistaa lakiesityksestä kokonaan. Esityksessä oleva tulkinta, jossa koko erikoissairaanhoidossa työskentelevän lääkärin toiminta rajoitetaan vain virkasuhteessa tapahtuvaksi, merkitsee olennaisesti tiukennettua linjaa verrattuna aikaisempaan ratkaisukäytäntöön ja perustuslakivaliokunnan lausuntoihin. 12 § 3 momentissa esitetty lääkärin ammattiin liittyvien oikeuksien erottelu eri tavalla peruspalveluissa ja erikoissairaanhoidossa ei ole yhdenvertaista eikä tarkoituksenmukaista. Maakunnan tulee itsehallintonsa puitteissa itse määrittellä, mitkä tehtävät hoidetaan työsuhteessa ja mitkä virkasuhteessa. Merkittävän julkisen vallan käytön määrittely on jo esim. perustuslakivaliokunnan lausuntojen perusteella vakiintunut. Terveystieteiden näitä tilanteita on esim. tahdonvastaisessa hoidossa. Tavanomainen lääkärin toiminta ei ole merkittävää julkisen vallan käyttöä, eikä edellytä virkasuhdetta. Lakiesityksen muotoilu estää käytännössä kaiken erikoissairaanhoidon palveluiden tuottamisen muun kuin virkalääkäreiden toimesta. Virkasuhteen vaatimus estää käytännössä myös vuokratyövoiman käytön palvelutoiminnassa. Vain päivystystoiminnassa voitaisiin käyttää

vuokralääkäreitä. Pykälää perustellaan erikoissairaanhoidon kustannuksilla. Kustannusten hallinta kuuluu maakunnan johtamiseen ja toiminnan ohjaukseen. Kustannuksia hallitaan myös tarkoituksenmukaisilla tuotannon järjestämistavoilla. Mikäli esitys hyväksytään tässä muodossa, se on hyvin pitkälle menevä puuttuminen sote-maakunnan itsenäisyyteen sekä henkilöstöpolitiikan että palveluiden tarkoituksenmukaisen tuottamistavan organisoinnin suhteen.]

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

kyllä pääosin

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä pääosin

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

ei pääosin [Yliopistosairaalan rooli maakunnassa sekä tutkimuksen ja opetuksen rahoitus on unohtunut esityksestä. Huomiota on kiinnitetty vain HUSin asemaan. Kaikkien yliopistollisten sairaaloiden tehtävistä ja hallinnosta on säädettävä laissa yhtenäisesti. Ainakin seuraavista asioista tulee säätää laissa. Yliopiston osallistuminen yliopistosairaalan hallintoon tulee säätää laissa. Maakunnalle voidaan jättää mahdollisuus määrittellä osallistumisesta tarkemmin perussopimuksessa. Laissa tulee säätää yliopiston ja yliopistosairaalan yhteistyön edellytyksistä. Yliopiston ja yliopistollisen sairaalan välisellä sopimuksella voidaan sopia yhteistyöstä käytännössä. Yliopistolla ja yliopistosairaalalla voi olla yhteistä henkilöstöä, yhteisiä resurseja ja yhteisiä yksiköitä sopimuksessa sovittavalla tavalla. Laissa tulee määrittellä yliopistollisen sairaalan keskeiset tehtävät, joihin kuuluvat opetus ja tutkimus. Yliopiston ja yliopistollisen sairaalan väliseen perustehtävään liittyvään yhteistyöhön ei tulisi soveltaa hankintalakia. Kiinnitämme yhdessä muiden yo-sairaaloiden kanssa huomiota myös yliopistollisten tehtävien ylläpitämiseen liittyvään rahoitustarpeeseen ja edellyttämme, että se huomioidaan täysimääräisesti joko tarvekriteereissä tai erillisrahoituksena.]

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

ei kantaa

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

2 § 1 mom: muutos: Yksityistä palveluntuottajaa koskevia säännöksiä sovelletaan soveltuvin osin sote-maakunnan omistamaan julkiseen palveluntuottajaan eli käytännössä yhtiöön tai osuuskuntaan.

Ehdotus:

Lisätään pykälään 2 momentti, jonka mukaan yksityistä palveluntuottajaa koskevia säännökset koskevat soveltuvin osin sote-maakunnan omistamaan ja sen ohjauksessa ja valvonnassa toimivaan palveluntuottajaan.

12 § 3 mom: Muutos: Poistetaan lääkärin ammatinharjoittamiseen ja kliiniseen päätösvaltaan liittyvät kohdat, koska ne eivät ole yhdenvertaisia perus- ja erikoispalveluissa toimivien lääkäreiden ammatinharjoittamisoikeuksien kannalta. Ne tiukentavat aikaisempaa PeVL:n linjauksia julkisen hallintotehtävän hoitamisesta ja puuttuvat maakunnan oikeuteen määrittellä henkilöstönsä palvelussuhteen laatu.

Ehdotus: Hankkiessaan palveluja yksityiseltä palveluntuottajalta sote-maakunnan on vastattava palvelutarpeen arvioinnista hankittavien palvelujen osalta.

Terveydenhuoltolain 40 §:ssä tarkoitettussa ensihoitopalvelussa hoidon tarpeen arvioinnista vastaavan vastuulääkärin ja kenttäjohtajan on oltava virkasuhteessa.

14 ja 15 §: Muutos: Pykälissä on tarkennettava, koskevatko ne myös palvelujen hankintaa maakunnan in house -yhtiöiltä. Nyt sanamuoto molemmissa pykälissä viittaa siihen, että ne koskevat hankintaa maakunnan ulkopuolisilta palveluntuottajilta.

32 § Yliopistollinen sairaala: Sote-maakunnissa, joiden alueella sijaitsevat Turun, Oulun ja Tampereen yliopistot ja Itä-Suomen yliopiston terveystieteiden tiedekunta, sekä HUS-maakuntayhtymällä on oltava yliopistollinen sairaala.

- Uusi 2 momentti: "1 momentissa tarkoitettujen sote-maakuntien hallintosäännöissä tulee olla määräykset asianomaisen yliopiston osallistumisesta yliopistollisen sairaalan hallintoon. HUS-maakuntayhtymän perussopimuksessa on sovittava Helsingin yliopiston osallistumisesta yliopistollisen sairaalan hallintoon".

32a § Yliopistollisen sairaalan tehtävät: Sen lisäksi, mitä terveydenhuoltolaissa (1326/2010) on säädetty yliopistollisen sairaalan tehtäväksi, vastaavat yliopistollista sairaalaa ylläpitävä maakunta ja HUS-maakuntayhtymä

- lääketieteellisen ja muun terveystieteellisen tutkimuksen harjoittamisesta
- yliopiston opetus- ja tutkimustehtäviin tarvitsemien resurssien koordinoinnista tämän lain 33 §:ssä tarkoitetulla sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueella.

32b § Yliopiston ja yliopistollisen sairaalan yhteistyö: Lääketieteellistä koulutusta antavan yliopiston ja yliopistollista sairaalaa ylläpitävän maakunnan ja HUS-maakuntayhtymän (sopijapuolet) välille tulee laatia yhteistoimintasopimus. Yhteistoimintasopimuksessa sovitaan opetus- ja tutkimustoimintaan liittyen

- sopijapuoleen palvelussuhteessa olevan henkilökunnan toimimisesta myös toisen sopijapuolen palveluksessa

- niistä ehdoista, joilla toinen sopijapuoli voi käyttää toisen sopijapuolen hallitsemia laitteita ja tarvikkeita ja joilla toinen sopijapuoli voi tuottaa toiselle palveluja

- yhteisesti järjestetyistä yksiköistä, joissa hyödynnetään molempien sopijapuolten hallitsemia resursseja

- muista opetus- ja tutkimustoiminnan järjestämiseen liittyvistä asioista.

- Jos sopijapuolten välillä on sovittu 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla yhteisestä tehtävästä, jota hoidetaan sote-maakunnassa tai HUS-maakuntayhtymässä virkasuhteessa, ja jonka työaika sote-maakunnassa tai HUS-maakuntayhtymässä on alle 50 % vastaavasta kokoaikaisesta virasta, ei tällaisen virkasuhteen täyttämiseen sovelleta kunnan ja sote-maakunnan viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 5 § 1 momenttia.

- Jos sopijapuolten välillä on sovittu 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla lait-teiden tai tarvikkeiden käytöstä tai palvelujen tuottamisesta sopijapuolten lakisääteisten tehtävien täyttämiseksi, ja sopimuksen perusteella toiselle sopijapuolelle suoritettava korvaus on enintään sopijapuolelle laitteiden tai tarvikkeiden käytöstä tai palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen, ei tällaiseen oikeustoimeen sovelleta julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2006) annettua lakia.

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Julkisomisteista osakeyhtiöpohjaista palvelutuotannon mallia ei tulisi asettaa eri asemaan kuin muuta julkisen palvelutuottajan toimintaa, vaan yhtiössä tuotetut erilaiset palvelut tulisi rinnastaa omaan toimintaan. Maakuntarajan ylittävää toimintaa ei tulisi yksiselitteisesti kieltää. Jo nykyään palveluja tarjotaan yleisesti digitaalisesti maakuntarajojen yli esimerkiksi virtuaalisairaalan muodossa. Digitalisaatio on yksi merkittävin kustannussäästöjen saavuttamisen keino terveydenhuollossa. Valinnanvapaus on muuttanut terveydenhuollon toimintaympäristöä. Asiakkaiden oikeus valinnanvapauteen ja palvelujen saatavuuteen tulee varmistaa myös maakuntarajojen yli. Pirkanmaalla esimerkiksi Tays Sydänsairaala Oy:n ja Coxa Oy:n palveluilla on merkittävä asema erikoissairaanhoidon palvelutuotannon kehittämisessä. Niiden avulla on nostettu palvelujen kustannustehokkuutta, parannettu palvelujen laatua ja kehitetty hoitopolkuja peruspalveluiden kanssa. Tämä palveluiden jatkuva parantaminen ja toimintamallien kehittäminen pitää turvata jatkossakin.

Yliopistollisten sairaaloiden asemasta ja tehtävistä sekä yhteistoiminnasta yliopistojen kanssa on säädettävä laissa kaikkia yo-sairaaloita koskien yhdenvertaisesti.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

ei kantaa

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

-

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

ei kantaa

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

-

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

-

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

-

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

ei kantaa

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

ei kantaa

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

ei kantaa

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain

omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

ei kantaa

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelyistä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

ei kantaa

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

ei kantaa

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

ei kantaa

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

-

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannelta vuodelta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

ei kantaa

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

ei kantaa

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

ei kantaa

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

-

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

ei kantaa

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

ei pääosin [Lakiesityksessä mainittu muutosrajoitin on ongelmallinen korona-pandemian aikana. Korona vaikuttaa erilailla eri kuntiin, eikä koronan ilmaantuvuuden saisi vaikuttaa kuntien tuleviin valtionosuuksiin.]

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

-

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

ei kantaa

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

ei kantaa

73. Pidätkö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

ei kantaa

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

ei kantaa

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

ei kantaa

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

80. Onko uudistuksen muutuskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei kantaa

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutuskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen

kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

talous

muuta, mitä?

Talous, sote-integraatio ja tiehallinto ja ICT.

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

-

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

-

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Ranta Elina
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri - Vuokko Ylinen, hallintojohtaja